**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

**O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI SOG‘LIQNI SAQLASH VAZIRLIGI**

**QORAQALPOG‘ISTON TIBBIYOT INSTITUTI**

Ro‘yxatga olindi BQ. 24/3 - 5/1.04

2024-yil “12” 08

**“TASDIQLAYMAN”**
Qoraqalpog‘iston tibbiyot instituti rektori
O.A.Ataniyazova
2024- yil “12” 08

# O‘ZBEK TILI
# MODUL DASTURI

**Bilim sohasi:** 900000 - Sog‘liqni saqlash va ijtimoiy ta’minot

**Ta’lim sohasi:** 910000 - Sog‘liqni saqlash

**Ta’lim yo‘nalishi:** 60910600 -Oliy hamshiralik ishi

**Nukus – 2024**

| Fan modul kodi | Oquv yili 2024-2025 | Semestr 1,2 | ECTS - Kreditlar 1,5 kredit |
|---|---|---|---|
| Fan modul turi majburiy | Talim tili o‘zbek | | Haftadagi dars Soatlari-2 |
| Fanning nomi | Auditoriya mashgulotlari (soat) | Mustaqil talim (soat) | Jami yuklama (soat) |
| O‘zbek tili | 22 | 22 | 44 |

1. **Fanning mazmuni**

***Modulning maqsadi*** - talabalarga tibbiyotning ilmiy uslubi (tibbiy mutaxassislikdan kelib chiqadigan matn asosida) va mutaxassislik tilida so‘zlashuv uslublaiini o‘zlashtirish, fanning asoslarini o‘zlashtirish va ta’rif berish kabi monologik nutqni taqdim etishni, o‘rganilayotgan mantiqiy va grammatik tuzilmalar asosida kasbiy muloqot qobiliyatlarini, minimal doirada leksik va tematik muloqot o‘matishni haqida bilim, ko‘nikma va malakani shakllantirishdir.

***Modulning vazifalari:***

- taqdim etilgan matn materiallaridan kerakli axborotni qidiiish va qayta ishlashni o‘rganish, maqola, tezis, qo‘shimcha materiallarni ko‘rib chiqish malakasini oshirish;
- o‘zbek tilida so‘zlashuvning barcha turlaiida (tanlangan mavzular va holatlar doirasida) ko‘nikma va qobiliyatlarni rivojlantirish;
- zamonaviy pedagogik texnologiyalarni dars jarayoniga tadbiq etib, amaliy ko‘nikmalalarga ega bo‘lgan holda, tibbiyot sohasida o‘zbek tilini to‘g‘ri va ravon gapirish (suhbatlashish)da amaliy bilimlarni egallash;
- o‘qish, o‘rganish, tashuntirish, xabar yoki ma’lumot berish, savol-javob kabilarni shakllantirish.

**II. Asosiy qism:**

***2.1. Moduldagi ma’ruza mashg‘ulotlarini tashkil etish bo ‘yicha umumiy ko‘rsatma va tavsiyalar:***

*O‘zbek tilida ma’ruza mashg‘ulotlari ko‘zda tutilmagan.*

**2.2. Moduldagi amaliy mashg‘ulotlarning mavzulari, tashkil etish bo‘yicha umumiy ko‘rsatma va tavsiyalar:**

Modulning amaliy mashg‘ulot mavzulari tibbiyot yo‘nalishidagi ta’lim sohalari doirasida modulning asosiy talablariga moslashtirilgan holda tuziladi.

***2.2.1. Amaliy mashg‘ulotlarning mavzular ro‘yxati:***

**1-mavzu. Leksik mavzu: O‘zbekiston - yagona Vatan. Grammatika: Davlat tili va lotin yozuviga asoslangan o‘zbek alifbosi. O‘zbek tilining tovush tuzilishi. Unli va undosh tovushlar. Urg‘u va bo‘g‘in ko‘chirish qoidalari.**

Talabalarni “O‘zbek tili” moduli bilan tanishtirish. Mustaqil O‘zbekistonimizning gullab yashnayotganligi, ta’lim sohasiga yangi zamonaviy tub o‘zgarishlar kiritilayotganliklari



to‘g‘risida tushuncha berish.Talabalarga talafuz va tovush bir-biri bilan chambarchas bog‘liqdir. Adabiy til qonuniyati asosida to‘g‘ri yozish qanchalik muhim bo‘lsa, to‘g‘ri talaffuz qilish ham shunchalik zarur ekanligi haqida ma’lumot berish.

**2-mavzu.Leksik mavzu. Oilam tayanchim va faxrim. Grammatika: Leksikologiya va frazeologiya haqida umumiy tushuncha. Ibora. Omonimlar. Sinonimlar. Antonimlar.**

Talabalarga maktab oiladan, ota onaning tarbiyasidan boshlanishi haqida tushuncha berish. Leksik mavzuga bog‘langan holda omonimlar,sinonimlar,antonimlarning bir- biridan farqi va turlari haqida ma’lumot berish.

**3-mavzu. Leksik mavzu: Ona tili - millat ko‘zgusi: Grammatika: So‘z va atama.**

Talabalarga o‘zbek tilimizning taraqqiyi haqida va o‘z tilimizni mukammal bilsak so‘zlarimizni ham to‘g‘ri talaffuz qila olishimz haqida tushuncha berish. So‘z va uning ma’nolari haqida ma’lumot; atamalar haqida tushuncha; tibbiy atamalarni ixtisoslik sohalari bo‘yicha muloqotda va tibbiy hujjatlarini yuritishda qo‘llash malakasi haqida ma’lumot.

**4-mavzu: Leksik mavzu: Men shifokor bo‘lmoqchiman. Grammatika: Morfologiya. So‘z turkumlari haqida umumiy ma’lumot. Ot so‘z turkumi. Ot haqida umumiy tushuncha. Otlarda egalik va kelishik kategoriyasi. Otlarning yasalishi.**

Talabalar shifokorlik kasbining mohiyati haqida tushuncha berish. Morfologiya. So‘z turkumlari haqida ma’lumot. Ot haqida umumiy tushuncha. Otlarda egalik kategoriyasi va ularni qo‘llash qoidalari. Otlarning yasalishi haqida tushuncha berish.

**5-mavzu. Leksik mavzu: Shifoxonada. Grammatika: Sifat so‘z turkumi. Sifat darajalari. Sifatlarning yasalishi.**

Mavzuga oid matnni o‘qib chiqish. “Shifoxonada” mavzusiga oid so‘zlarning lug‘atini tuzish. Matn asosida o‘zaro suhbat.Sifatlarning yasalishi haqida ma’lumot; Sifat darajalari va ularni amaliyotda savodli qo‘llash haqida tushuncha.

**6-mavzu.Leksik mavzu: Abu Ali ibn Sino. Grammatika: Son-so‘z turkumi.Son turkumi haqida umumiy tushuncha. Sonning ma’no va tuzilish jihatdan turlari.**

Mavzuga oid matnni o‘qib chiqish. Matnni termin va iboralarning ma’nosini izohlash. Matnni so‘zlab berish. Abu Ali ibn Sino mavzusiga oid so‘z va iboralar lug‘ati. Ibn Sinoning hayoti va ijodi haqida ma’lumot; Son, uning ma’no va tuzilish jihatidan turlari; O‘zbek tilida vaqt hisobi.

**7-mavzu. Leksik mavzu: Dorishunoslik. Grammatika: Olmosh so‘z turkumi. Olmosh va uning turlari.**

Mavzuga oid matnni o‘qib chiqish. Matnni termin va iboralarning ma’nosini izohlash. Mavzu bo‘yicha bahs-munozarada ishtirok etish. “Dorixonada” mavzusida suhbat tuzish. Dori-darmonlardan biriga tasnif berish. Dorivor o‘simliklar haqida ma’lumot yozish. Yangi so‘zlar ishtirokida dorixonada mavzusiga doir so‘z va iboralar lug‘ati. Olmosh va uning turlari.

**8-mavzu.Leksik mavzu: Ulug‘ ajdodlarimiz. Grammatika: Fe’l so‘z turkumi. Bo‘lishli va bo‘lishsiz fe’llar. Fe’llarda zamon kategoriyasi.**

Mavzuga oid matnni o‘qib tushunish. Matndagi atama va iboralarning ma’nosini izohlosh. Matnni kengaytirib so‘zlab berish. Matnni qismlarga bo‘lib har bir qismini nomlash. Fe’l haqida umumiy ma’lumot. Bo‘lishli va bo‘lishsiz fe’llar haqida ma’lumot. Misollar asosida tahlil qilish. Bo‘lishli va bo‘lishsiz fe’llar haqida ma’lumot.

**9-mavzu. Leksik mavzu: Poliklinikada. Anamnez yig'ish. Grammatika: Ravish so'z turkumi.Ravishlarning ma'no turlari. Ravishlarning yasalishi. Ravishlarning tuzilishiga ko'ra turlari.**

Mavzuga oid matnni o'qib chiqish. Matndagi termin va iboralarning ma'nosini izohlash. Matnni so'zlab berish. "Bemor va shifokor" mavzusida bahs-munozarada ishtirok etish. Mazuga oid mashq va topshiriqlar ustida ishlash. Bemorga beriladigan anamnez savollarini tuzish bo'yicha tushuncha berish. Ravishlarning ma'nosi, yasalishi va tuzilishiga ko'ra turlari haqida tushuncha berish.

**Leksik mavzu:Sharq tabobati haqida suhbatlar.Grammatika: Yordamchi so'zlar. Ko'makchilar. Bog 'lovchilar. Yuklamalar.**

Sharq tabobati mavzusiga doir so'z va iboralarning ma'nosini izohlash. Matnni so'zlab berish. Mavzuga oid guruhlar o'rtasida bahs munozara tashkil etish.Bog'lovchi va yuklamalar haqida ma'lumot.

**10-mavzu. Leksik mavzu:Kasbiy dentologiya. Grammatika: Sintaksis haqida umumiy ma'lumot. Gap. Gapning ifoda maqsadga ko'ra turlari.**

Mavzuga oid matnni o'qib chiqish. Dentologiya so'zining ma'nosini haqida tushuncha berish. Matndagi termin va iboralarning ma'nosini izohlash. Mavzuga oid mashq va topshiriqlar ustida ishlash. Tibbiyot xodimi dentologiyasi haqida matn tuzish. Sintaksis haqida ma'lumot berish.

**Leksik mavzu: Stomotolog qabulida.Grammatika:Gap bo'laklari. Gapning bosh bo'laklari.Gapning ikkinchi darajali bo'laklari.**

"Stomatolog qabulida" rolli dialog tashkil qilish.Mavzuga oid bahs-munozara o'tkazish. Mavzuga oid mashq va topshiriqlar ustida ishlash. Kariesning kelib chiqish sabablari va uning oldini olish haqida stomatolog tavsiyalarini talabalarga o'qib berish. Gap bo'laklari haqida tushuncha berish.

**11-mavzu. Leksik mavzu:Tozalik va orastalik - sog'lik garovi.Grammatika: Gapning uyushiq bo'laklari. Bir va ikki tarkibli gaplar.**

Tozalik va orastalik sog'liq garovi mavzusiga doir so'z va iboralar lug'ati; Yangi so'zlarning talaffuzi, imlosi va tarjimasi; Yangi so'zlarning ishtirokida 'Tozalik va orastalik sog'liq garovi' mavzusida suhbatlashish; Mavzuga oid matnni o'qib chiqish. Matndagi termin va iboralarning ma'nosini izohlash. Mavzuga oid bahs - munozara tashkil qilish. Uyushiq bo'laklar, undalma va kirish so'zlarning qo'llanishi. uyushiq bo'laklar, undalma va kirish so'zlar haqida ma'lumot berish. Gapning uyushiq bo'laklarini leksik mavzuga bog'lagan holda misollar bilan tahlil qilish.

**Leksik mavzu:Dorivor o'simliklar. Grammatika: Qo'shma gap.**

Mavzuga oid matnni o'qib chiqish. Matndagi termin va iboralarning ma'nosini izohlash. Dorivor o'simliklarni topish va uning inson salomatligini tiklashdagi o'rnini aniqlash.Uning sodda gapdan farqini misollar asosida tahlil qilish.



**III.Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlar, tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar**

***3.1.Tavsiya etilayotgan mustaqil ishlarning mavzular ro'yxati:***

1. Sharq mutafakkirlari til haqida.
2. O'zbekiston mustaqilligi va ma'naviy-axloqiy tarbiya.
3. Sog'lom muhit-sog'lom avlod.
4. Tibbiyotda Ahmad—Al-Farg'oniy merosi.Imom Al-Buxoriy hayoti va ijodi.
5. Sharqning buyuk allomalari tibbiyot haqida.
6. Til-millatning ko'zgusi.
7. Tibbiy atamalar va ularni amaliyotda qo'llash.
8. Ishonchnoma, tibbiy ma'lumotnoma, tavsifnoma va tibbiy ish yuritish hujjatlarini rasmiylashtirishning zaruriy qismlari va namunasi.

O'zbek tili moduli bo'yicha talaba mustaqil ishini tashkil etishda har bir talabaning akademik o'zlashtirish darajasi va qobiliyatini hisobga olgan holda keltirilgan shakllardan foydalaniladi:

- ayrim nazariy mavzularni o'quv adabiyotlari yordamida mustaqil o'zlashtirish;
- berilgan mavzular bo'yicha axborot ( prezentatsiya) tayyorlash;
- tavsifiy va dialogik matnlar gaplar tuzish;
- ish yuritish hujjatlaridan namunalar yozish va h.k.
- mavzu asosida esse yozish.

3. ***IV.* Ta'lim natijalari. Kasbiy kompetensiyalari**

***Moduldavomida egallanadigan kompetensiyalar (nomi, kodi) ro'yxati:***

UK 1. Ilmiy tibbiy adabiyotlami tushunib etish;
UK 2. Mutaxassislik bo'yicha o'zbek tilida adabiyotlami o'qish;
UK 3. O'quv va kundalik amaliy mavzular doirasida so'zlashish;
UK 4. O'z mutaxasissligi bo'yicha muloqotlar mazmunini tushunish;
UK 5. Tibbiy biologik yoki ilmiy tibbiy mutaxassislik bo'yicha adabiyotlami tahlil qila olish, referat yozish;
UK 6. Bemor bilan shifokor o'rtasidagi suhbatni o'tkazish (kasallik tarixi asosida);
UK 7. Matnni yozma va og'zaki tarjima qilish.

4. **V. Talim texnologiyalari va metodlari:**

Hozirgi davr texnologiyalar asri ushbu modulni o'qitish jarayonida ta'limning zamonaviy interfaol usullaridan, pedagogik va axborot-kommunikatsion texnologiyalardan keng foydalanish imkoniyatini beradi. Amaliy mashg'ulotlar davomida keys stadi (CBL), muammoli-yo'naltirilgan ta'lim (PBL), ishbop va rolli o'yinlar, aqliy hujum, guruhli diskussiyalar, kichik guruhlarda ishlash, blits-so'rov, klaster, Venn diagrammasi, prezentatsiya, va shu kabi 100 dan ortiq interfaol usullarning mavzuga mos tanlanishi va qo'llanilishi modul oldiga qo'yilgan maqsadga erishish uchun zamin yaratadi.

| | |
|---|---|
| 5. | **VI. Kreditlarni olish uchun talabalar:**<br>Joriy nazoratda talaba ajratilgan kreditni to'liq to'plashi shart, shundagina u sinovga kiritiladi. Talaba 1 semestrda belgilangan kreditlarni to'plagandan keyin semestr yakunida sinovli vazifani topshiradi va belgilangan kreditlarni to'plagandan keyin semestr yakunida sinovga kiritiladi. |
| 6. | **VII. Asosiy va qo'shimcha o'quv adabiyotlar hamda axborot manbalari**<br>1. ***Asosiy adabiyotlar:***<br>2. Turdiyeva K. va hammualliflar. O'zbek tili, Darslik. Toshkent. 2018 y.<br>3. Turdiyeva K., Ahmedova D. O'zbek tili, Darslik. Toshkent. 2007 y.<br>4. Turdiyeva K., Ahmedova D. O'zbek tili, O'quv qo'llanma. Toshkent. 2006 y.<br>5. ***Qo'shimcha adabiyotlar:***<br>6. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat'iy tartib intizom va shaxsiy javobgarlik- har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo'lishi kerak. 2017 y, 104 bet, O'zbekiston matbuot va axborot agentligining "O'zbekiston" nashriyot matbaa ijodiy uyi.<br>7. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizning mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. 2017 y,488 bet,O'zbekiston matbuot va axborot agentligining "O'zbekiston" nashriyot matbaa ijodiy uyi.<br>8. Yo'ldosheva Sh.,Qobulova D.,Sobirova M.O'zbek tili,O'quv qo'llanma. Toshkent. 2016 y.<br>9. Normatova SH., Abduraxmonova M. O'zbek tili, Darslik. Toshkent. 2014 y.<br>10. Rafiyev A., Maxmudov N., Yuldashev I. Nutq madaniyati va davlat tilida ish yuritish, O'quv qo'llanma. Toshkent. 2013 y.<br>11. Ruscha - o'zbekcha lug'at (2jildli) Toshkent. O'zbekiston milliy ensiklopediyasi 2013 y.<br>12. O'tbosarova B. Nurmatov N. O'zbek tili fani bo'yicha matnlar va suhbatlar qo'llash, Uslubiy tavsiyanoma. Toshkent. 2004 y.<br>13. Dosimov E., Dustxo'jayeva N. SHifokorning nutq madaniyati va bemor bilan muloqot san'ati. O'quv-uslubiy qo'llanma.Toshkent. 2002 y.<br>14. O'tbosarova B., Akromova M. O'zbek tilida ish yuritishga doir uslubiy tavsiyanoma. Toshkent. 2001 y.<br>15. Mengliyev B., Qurboniyozov G. O'zbek tili. O'quv qo'llanma. Toshkent. 2012 y.<br>16. Turdiyeva K. va hammualliflar. O'zbek tili(1-qism), Darslik. Toshkent. 2021 y.<br>17. Turdiyeva K. va hammualliflar. O'zbek tili(2-qism), Darslik. Toshkent. 2021 y.<br>18. Yo'ldosheva Sh va hammualliflar. O'zbek tili,O'quv qo'llanma. Toshkent. 2021 y.<br>***Internet saytlari:***<br>1. http//teachyourselfuzbek com/recources/coursbooks - Samouchitelb uzbekskogo<br>2. yazbika.<br>3. http//solver. Uz/translate. php - Russko-uzbekskiy perevodchik<br>4. http//sahifa/tj/russko_uzbekskij_razgovornik/aspx-Russko-uzbekskiy razgovornik. |
| 7. | **Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti tomonidan ishlab chiqilgan va inistitut ilmiy Kengashida tasdiqlangan** _____ |
| | **Fan/ modul uchun ma'sul:**<br>Sultanova V.K .- Qoraqalpog'iston tibbiyot instituti, "O'zbek tili, tillar va ijtimoiy fanlar" kafedrasi o'qituvchisi |
| | Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent - F. Sapayeva<br>Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) - N.Kilichov |